

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนตาล

อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

ลำดับที่	ชื่อวัด	หมู่ที่	เจ้าอาวาส(ปัจจุบัน)	จำนวน พระสงฆ์	จำนวนสามเณร
๑	วัดสามัคคีธรรม	๑			
๒	วัดธาตุสีมมา	๒			
๓	วัดศรีบุญเรือง	๓	พระอรุณชาโคร	๑	
๔	วัดโนนสะอาด	๔	หลวงพ่อเรียน จันทะโชโต	๑	
๕	วัดกุญชร	๕	พระสิริบุญโสภณ	๔	
๖	วัดอรัญญมหาวัน	๖	พระสิทธิชัย อนันโท		
๗	วัดฉิมพลี	๗	พระมหาครรชิต ปภาโส	๓	
๘	วัดคามวาสี	๘	พระครูอุดมกิจพัฒนา	๓	
๙	วัดพระธาตุโนนตาล	๙			
๑๐	วัดจอมแจ้ง	๑๐	พระอธิการเพ็ง ฐานุตโร		
๑๑	วัดบ้านน้อยทวย	๑๑			
๑๒	วัดบ้านดงยาง	๑๒	พระสุวัฒน์ มหาลาโภ	๑	
๑๓	วัดเทพนิมิต	๑๓			
๑๔	วัดธาตุหัวบึง	๑๔			
๑๕	วัดกองมณี	๑๕			

ด้านวัฒนธรรม ประเพณี

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	หมู่ที่
๑	ประเพณีลอยกระทง	
๒	งานนมัสการพระธาตุสีมมา	๒
๓	งานนมัสการพระธาตุโนนตาล	๙
๔	แห่พระเล่นน้ำสงกรานต์	๑
๕	บุญกองข้าวเปิดประตูเล่าเฝ้าไถญ้อ	๗
๖	บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	๘
๗	บุญเบิกฟ้าบูชาหมากเบ็ง	๘
๘	บุญกองข้าว	๑-๑๕
๙	บุญมหาชาติ (บุญผะเหวด)	๒,๘
๑๐	บุญออกพรรษา บูชาเรือไฟบก (ประทีปตุ้มกา)	๘
๑๑	สืบทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมชนเผ่าไทส่วย	๑๐
๑๒	อนุรักษ์ภูมิปัญญาและวิถีชนเผ่าตำบลโนนตาล	

ลำดับ ที่	ประเพณี/ วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑	ประเพณีลอย กระทง	ลอยกระทงเป็นประเพณีที่สำคัญได้สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ โดยมีความเชื่อหลายประการ เช่น แสดงความสำนึกถึงบุญคุณของแม่น้ำที่เราได้อาศัยน้ำกิน น้ำใช้และขอขมาต่อพระแม่คงคาที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆลงในน้ำการสะเดาะเคราะห์ และสิ่งไม่ดีต่างๆให้ลอยตามแม่น้ำไปกับกระทง และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย	วันเพ็ญ (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒)	ชุมชน หมู่บ้าน
๒	แห่พระเล่นน้ำ สงกรานต์	เป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ไทยที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่งดงามและฝังลึกเข้าไปในชีวิตของคนไทยมานาน มีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุข และกิจกรรมต่างๆ มากมาย	วันที่ ๑๒-๑๕ เม.ย. ของทุกปี	ชุมชน หมู่บ้าน ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ
๓	บุญออกพรรษา	วันออกพรรษา หมายถึงวันที่พ้นจากข้อกำหนดทางพระวินัยที่ต้องอยู่ประจำที่หรือในวันแห่งเดียวตลอด ๓ เดือน พระสงฆ์ได้ทำปวารณาเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าวตักเตือนเรื่อง ความประพฤติของตน เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ความเคารพนับถือและสามัคคีกัน พุทธศาสนิกชนจะไปทำบุญทำทาน รักษาศีล และ ฟังธรรมเป็นกรณีพิเศษ	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑	วัด สถานที่ใน พื้นที่
๔	บุญผะเหวด	บุญผะเหวด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญตามฮีตสิบสอง แต่ถ้าถือเป็นเรื่องทาน ก็เป็นประเพณีการบริจาคทานครั้งยิ่งใหญ่ ก็พอจะอนุมานได้ถึงสภาพทั่วไปของชาวอีสานว่า ดอกจิก ดอกจาน บานราวต้นเดือน ๓ พุทธศาสนิกชนจะเก็บดอกไม้เหล่านี้มาร้อยเป็นมาลัยเพื่อตกแต่งศาลาการเปรียญสำหรับบุญ มหาชาติและในงานนี้ก็จะมีการเทศน์มหาชาติ ซึ่ง ถือว่าเป็นงานอันศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติ จบวันเดียว และบำเพ็ญคุณงามความดี จะได้อานิสงส์ไปเกิดในภพหน้า	ระหว่างเดือน ๓ - เดือน ๔	วัด ศาสนสถาน

๕	บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	คำว่าบรรพชา หมายความว่า บวชเป็นเณร บรรพชาในพุทธศาสนาเป็นสามเณร อันนี้องค์พระสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่าท่านเป็นผู้บรรพชาเองคือ เณร ถ้าประพฤติปฏิบัติดี ถ้าปฏิบัติเลวการบวชเณรก็ถือว่าเป็นการชื้อนรก ถ้าปฏิบัติดีนั้นองค์สมเด็จพระทรง ธรรมบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่าถ้าปฏิบัติดีจะมีกุศล จะ เสวยความสุขบนสวรรค์	เดือน ๔	วัด
๖		เป็นการทำบุญเพื่อรับขวัญข้าว เดือน ๓ ของทุกปี ชาวบ้านจะขนเอามัดรวงข้าวที่เกี่ยวข้องเสร็จแล้วนั้นมากองรวมกันไว้ที่ลานเก็บข้าว โดยมีความเชื่อว่าข้าวนั้นเป็นพืชเลี้ยงชีวิตที่มีเทพรักษาเทพองค์นั้นมีนามว่า “แม่โพสพ” ซึ่งเป็นขวัญข้าวที่เลี้ยงมนุษย์มา การทำบุญพระสวดมนต์เย็น ฉ้นเข้าเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ข้าวเปลือก เมื่อพระฉ้นเข้าแล้วก็ทำพิธีขวัญข้าว	ประมาณเดือน ๓	วัด
๗	งานนมัสการพระธาตุสิมมา	ตามประวัติกล่าวว่าท่านเป็นบุตรของเศรษฐีของ เมืองมฤธา ริมฝั่งแม่น้ำยมุนา เกิดหลังพระพุทธ องค์ปรินิพานแล้ว ๒๐๐ ปี แต่เนื่องจากบิดาได้ เคยสัญญาก่อนที่จะมีบุตรต่อพระสาวนวารี ว่า หากมีบุตรชายจะให้ออกบวช จนกระทั่งได้ บุตรชาย (พระอุปัคต) เมื่อถึงอายุบวชก็ได้ ออก บวชหลังจากออกบวชในบวรในพระพุทธศาสนา พระอุปัคต ได้บำเพ็ญธรรมตามรอยพระพุทธองค์ และได้บำเพ็ญอยู่ใต้ท้องทะเลหรือสะดือทะเล	เดือน ๔	วัดพระธาตุสิมมา
๘	สืบทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมชนเผ่าไทโส้	ชาวไทโส้หรือที่ชาวไทโส้เรียกตัวเองว่า” ทรอ” เป็นกลุ่มชาวพื้นเมืองตระกูลเดียวกับพวกบรูส่วย และมีตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก สาขามอญ- เขมร อพยพมาจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น มีการแต่งกายที่เป็น เอกลักษณ์ซึ่งยังคงมีการแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ ในวันสำคัญของหมู่บ้าน หรืองานบุญประจำปี ของชนเผ่า ด้านพิธีกรรมความเชื่อ มีการนับถือ พุทธศาสนา และเชื่อผีบรรพบุรุษอย่างเหนียว แน่น ก่อให้เกิดพิธีกรรมที่โดดเด่นมาจนถึง ปัจจุบันคือ พิธีโส้ทั้งบั้ง	ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓	ชนเผ่าไทโส้ หมู่ ๑๐

๙	บุญกองข้าวเปิด ประตูเล่าเผ่าไทญ้อ	ประเพณีบุญกองข้าวไขประตูเล่าเผ่าไทญ้อ เป็นความเชื่อของชาวเผ่าไทญ้อ โดยนิยมทำพิธีกันเมื่อถึงวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปีหลังจากเก็บเกี่ยวและนวดข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วจะนำข้าวขึ้นยุ้งขึ้นฉางเพื่อเก็บไว้รับประทาน โดยเชื่อกันว่าข้าวเป็นพืชเลี้ยงชีวิตที่มีเทพารักษ์ เทพชิงค์ เพื่อ ที่ว่านั่นมีนามว่า แม่โพสพ โดยมีวัตถุประสงค์สืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษและอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านของชาวเผ่า ไทญ้อให้คงสืบต่อไป	เดือน ๓ ของทุกปี	หมู่ ๗ บ้านกุดสะกอย
๑๐	อนุรักษ์ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชนเผ่าตำบลโนนตาล	เป็นตำบลที่มีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่ชัดเจนทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งมี ๒ ชนเผ่าคือ เผ่าไทญ้อและเผ่าไทส่วย มีภาษาในการสื่อสาร ๒ ภาษา คือ ภาษาญ้อและภาษาส่วย ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวตำบลโนนตาลมี ความเป็นเอกลักษณ์ของครอบครัวเกิดจากความ เชื่อและค่านิยม ที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต และ ทีม การประกอบอาชีพ ทั้งในรูปแบบของวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะการแสดง ฯลฯ เพื่อสืบสานและปลูกฝังภูมิปัญญาท้องถิ่น	เดือน ๓	ศาสนสถานในเขตพื้นที่ตำบลโนนตาล
๑๑	บุญเบิกฟ้าบูชาหมากเบ็ง	ประเพณีบุญเบิกฟ้าของชาวตำบลโนนตาล ที่ประกอบขึ้นตามความเชื่อ ว่า เมื่อถึงวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกๆปี ฟ้าจะเริ่มไขประตูฝนโดยจะมีเสียงฟ้าร้องและทิศที่ฟ้าร้องเป็นสัญญาณบ่งบอกตัวกำหนดปริมาณน้ำฝนที่จะตกลงมาหล่อ เลี้ยงการเกษตร ในปีนั้นๆ	เดือน ๓	หมู่ ๕
๑๒	นมัสการพระธาตุโนนตาล	เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๔ ขุนหลวงปากดี ขุนหลวงเพชร พ่อเฒ่าพวย พ่อเฒ่าอินทร์ พ่อเฒ่ามือลาย ได้อพยพออกมาจากเมืองท่าอุเทน มาตั้งถิ่นฐานทำการเกษตรอยู่ติดกับหนองนางแก้ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๐ ชาวบ้านได้ค้นพบวัตถุโบราณคือ เจดีย์เก่าแก่ขนาดเล็กที่มีป่าไม้ล้อมรอบ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ญาติ โยมและชาวบ้านธาตุพร้อมใจกันบูรณะก่อสร้างเจดีย์พระธาตุและต่อเติมแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๔๘๖	เดือน ๓ – เดือน ๔	หมู่ ๙